

Ardealul

Apare Lunea, dimineața, cu ultimele informațiuni politice și știri sportive

Redactor responsabil:
THEODOR RECULESCU

Abonamente:

1 an: 100 lei; jumătate de an: 50 lei.
Autorități, mari întreprinderi 1000 Lei.

Redacția și administrația:

ARAD, BUL. FERDINAND 5.

Telefon 333.

De Luni, până Luni

Numerus cumulardicus

Abia intră și dl. Vaida-Voevod în arenă, că i s'a și pus gând rău. Formula lansată de d-sa, a avut darul să suscite invidia celor din grupul „H” cari, în înțelegeră cu guvernul, vor lua, cum s'ar zice, apa dela moara d-lui Vaida.

Ei, dar par'că numai inima d-lui Vaida a fost înjunghiată? Un creștin din Târgu-Frumos s'a încumetat să ia parte la o nuntă a unor... romi. Și s'a gândit: o mul' să pue în practică... „numerus valachicus”, dându-și toată seara pe Suzana Călin, o țigancă de toată frumusețea, fără a ține cont de Iordache, logodnicul ei care, împreună cu mai mulți „romi”, a format un bloc al minorității... țigănești, făcând de petrecanie și creștinului și Suzanei. Apoi, cu același cuțit, care străpunsese inima Suzanei Călin, Iordache s'a sinucis.

Dar ce contează această mică polemică minoritaro-majoritară? Pe lângă goga-mite războiul din Grecia.

Ați văzut cât pricepe un cap de bătrân încăpăținat? După ce s'a jucat de-a monarchia în Grecia, capul pleșuv și de forma unui popic, al d-lui Venizelos, a conceput revoluția.

— Adică, de ce nu? S'a gândit dumnealui. E un sport nu tocmai rău (când reușește) și e foarte... animat (cred că toți suntem, măcar în această privință, de acord cu dl. Venizelos).

Având de partea sa cele mai bune unități ale marinei elene, d. Venizelos a sechestrat vreo 20 de vapoare dintre cele cari îndrăzneau să intre în apele insulei Creta, unde își are d-sa cartierul general.

Dar dacă pe apă e tare, în luptele de pe uscat, a cam rămas... pe jos.

Dacă noi nu ne putem amesteca în treburile Greciei, eu tot Pactul Balcanic, apoi ținem să ne agităm și noi, pentru a face impresia că „simțim cu frații eleni”. Faptele s'au petrecut într'un cartier bucureștean. Ciubotăru Mihai Dotzi, a dat și el fuga să vadă — măcar așa în lăzi, — noile bancnote de 500 lei. A uitat însă că datorează fiscoșului două hârtii la fel.

În tîpsa lui de acasă, agenții împreună cu câțiva jandarmi, au sosit în coloană de marș și cu toboșarul, în frunte — așa cum prescrie regulamentul — luând cu asalt dugheana meșterului strălucită doar de câțiva lucrători. Dar când să pue mâna pe sculele creștinului, înăuntru a fost gata. Cei strănsi, după primul atac, s'au batut în retragere, reprezentanții Statului au inițiat un nou atac... cu pietre. Victimele s'au cifrează la 2

lucrători, transportați la cel mai apropiat spital.

Sperăm că decorarea învingătorilor nu va întârzia nici măcar cât a lui Gherman Pantea, cel care, prin 1918 chema pe toți cetățenii dintre Prut și Nistru să „impiedice cutropirea Basarabiei de către armata României”, în parlamentul căreia a ajuns apoi vice președinte.

Ilie Isvoranu

† Radu Urlățianu

Confratele Radu Urlățianu, redactorul pentru Banat al ziarului „Curentul”, și-a curmat zilele într'un moment de deprimare sufletească.

Radu Urlățianu nu era numai un excelent gazetar, ci și un virtuos al baghetei.

A fost subdirector al Operei române din București, a dirijat Filarmonica din Timișoara și Iași, a condus teatrul de operă din Arad, iar acum în urmă, Teatrul Banatului. În străinătate, Radu Urlățianu a făcut numai onoarea țării sale.

După eșecul încercat la București de Teatrul Banatului, datorită incorectitudinii directorului, senatorul Nicolau, Radu Urlățianu rămăsese într'o jend' financiară care l-a pus în imposibilitatea de-a satisface unele obligațiuni imprevizibile.

După o noapte de chef, Radu Urlățianu s'a dus la tipografia „Timpul” unde se tipărește ziarul „Curentul” și întâlnind pe secretarul de redacție, i-a spus:

— Zuharescule, ai închis și ultima pagină?

— Da, fu răspunsul.

— Păcat, căci aveai o știre de senzație.

— Care?

— O sinucidere, răspuse Urlățianu. Apoi, depărtându-se câțiva pași, și-a tras un glonte în inimă.

Moartea i-a fost fulgerătoare.

Radu rămăsese gazetar până în ultimul moment.

Un destin erunt a răpit din mijlocul prietenilor pe Radu Urlățianu, lăsând un gol mult simțit. Cei cari l-au cunoscut, îl vor regreta totdeauna.

Formula „numerus valachicus”, preconizată de domnul Al. Vaida-Voevod, este, incontestabil, salutară, pentru căi cert: românii sunt, la ei acasă, sugrumați de străini.

Nefăcând nici un fel de poliție, vreau să fim obiectiv, spunând lucrurilor pe adevăratul lor nume.

Dacă am ajuns în situația actuală, vina, fără îndoială, o purtam în primul rând noi, românii. Țara noastră este o pepinieră de indezirabili importați de peste graniță, cu pașaport. Și-i găsim pe acești indivizi cramponați la conducerea tuturor fabricilor și în toate consiliile de administrație ale tuturor întreprinderilor mari.

Unii impută d-lui Vaida, că cea mai mare parte din acești venetici, ne-au cutropit tocmai în timpul guvernării d-sale.

Toată lumea recunoaște că în România n'ar trebui să existe intelectuali români șomeri. Pentru că, de șomajul intelectual este vorba; printre agricultori, slavă Domnului, n'avem șomeri. Agricultorii români au fost spoliați, dar Statul a intervenit la timp, prin legea conversiunii.

Și tocmai, pentru că s'a recunoscut situația de inferioritate în care a fost pus elementul autohton, s'a legiferat protecția muncii românești. Că legea aceasta nu s'a aplicat, a altceva. Dar atunci, cum rămâne cu propunerea d-lui Vaida ca numerus valachicus să fie aplicat cu concursul tuturor partidelor, când fiecare în parte a dat dovadă de desinteresare față de situația elementului românesc? Și tot pentru acest binecuvântat motiv s'au instituit examenele de limba română. Rezultatul însă se cunoaște. În cazul acesta: cu ajutorul cui vrea domnul Vaida să aplice „numerus valachicus”?

Cu eternele conș de topor? Dacă între moleculele autorității Statului nu există cohezune, atunci orice agi-

tație este zadarnică. Fără să vrem, ne amintim de recente declarații ale d-lui profesor N. Iorga: „Stimularea elementului românesc, dacă e necesară, trebuie făcută pe tăcute. „Măta cu clopoței, șoareci nu prinde” și nici Mussolini n'a anunțat că va face marș asupra Romei”.

Într'adevăr, „stimularea” de care vorbește dl. Iorga e necesară. Dar „stimularea” aceasta trebuie să dea naștere unei nobile emulări între elementul autohton și cel minoritar. Cehoslovacia ne servește drept pildă vie în această privință și avem toate motivele să scontăm pe un strălucit succes al românilor.

Nu e momentul să ne întrebăm cari au fost motivele ce l-au determinat pe dl. Vaida să lanseze formula „numerus valachicus”. Fcful cum s'a făcut interpretarea și perspectivele, sunt de natură a îngrijora.

Să mă explic. După conferința d-lui Vaida la Cluj, un distins pensionar militar îmi spunea: „Teoria d-lui Vaida e bună: de ce n'am ocupa noi posturile minoritarilor? Inchipueți d-ta, a continuat distinsul pensionar militar, că dacă n'ași avea pensie, ăștia (?) m'ar lăsa să mor de foame. Așa însă, veți putea să pătrund și eu într'un consiliu de administrație, voi putea și d-ta, vom putea cu toții...”

Aici am ținut să curm discuția, altfel, sunt sigur, interlocutorul meu ar fi continuat: „...desigur, cu toții. N'ai auzit ce-a răspuns dl. Vaida unuia care l-a întreput în timpul conferinței dela Cluj, amintindu-i că este membru în șase consilii de administrație? La pus imediat la punct: să-i dăm afară pe minoritari și atunci vedă întra și d-ta în șase consilii”.

Iată, deci, ce a reținut din întreaga expunere a d-lui Vaida, un pensionar militar care se teme că Statul, dacă nu s'ar fi îngrijit să-i asigure o pensie de vreo nouă mii

lei, l-ar fi lăsat să moară de foame, iar pentru această nălucă să nu-i mai tulbure somnul, tînde să facă parte, neapărat, măcar dintr'un consiliu de administrație.

Și acest brav oștean, a luat trenul Duminecă disdimineată, pentru a-l aplauda pe dl. Vaida la Timișoara. Dar câți oare, dintre cei cari au populat sala teatrului timișorean, n'au gândit la fel cu eroul nostru? Câți au fost aceia cari nu s'au văzut deja instalați într'un fotoliu de „consilier administrativ”?

Dlul Vaida îl rămâne doar să se resemneze văzându-se din nou expropriat. Copilul său — cum îi place d-sale să numească „numerus valachicus” — primește încă un nume: „numerus cumulardicus”.

Cu cât se va îmbunătăți deci situația intelectualilor români șomeri?

Suntem siguri că nu astfel a fost conceput „numerus valachicus” de către dl. Vaida, iar pentru că acțiunea inițiată să nu fie compromisă, d-sa trebuie să se bazeze pe cadrele disciplinate ale partidului nu pe forțele răzlețe ale profitorilor de totdeauna.

Th. Reculescu

Începături de condei

Intr'una din ultimele zile ale lunii Februarie, dl. colonel Bența a luat masa la „Dacia”.

La plată, d-sa i se adresează chefnăruului:

— Nu înțeleg un lucru: pentru ce ai adunat și data la nota de plată?

— Scuzăți, vă rog, dar la noi... „timpul e bani”.

Dl. ing. A. Filip și-a procurat 135 rețete pentru cocktail intrucd, peste o săptămână așteaptă niște invitații.

Intr'o după amiază, este vizitat de un prieten care — nedumerit că-l vede într'o stare prea puțin obicinuită — întreabă speriat:

— Pentru D-zeu, Gusti, ce și s'a întâmplat?

— Mai nimic, dragă. Am încercat vreo 35 rețete de cocktail...

Președintele Toma Masaryk

Toma G. Masaryk, președintele Republicei Cehoslovace, s'a născut la 1850, în localitatea Hodonin din Moravia meridională, din părinți simpli și săraci. Tatăl său a fost vizitii la curtea imperială a Habsburgilor, al căror tron a fost apoi distrus de Toma Masaryk.

Părinții săi au făcut sacrificii pentru a-l da la școală, voind să-l vadă învățator. Sărăcia însă l'a împiedicat de a-l ajuta să termine școala normală. L-au dus apoi la Viena, dându-i în grija unui lăcătuș, care avea să-l învețe meseria, iar mai târziu, Toma fu angajat de un potcovar din satul său natal.

După un timp, Toma Masaryk luă din nou drumul școlii, reușind a se procura doctor în filozofie, la Viena. S'a distins printr'o seamă de scrieri de valoare, apoi fu numit titularul catedrei de filozofie la Universitatea din Praga.

În 1890 Toma Masaryk a intrat în viața politică, în care se găsește și azi.

Cu ocazia celei de-a 85-a aniversare a nașterii marelui bărbat de Stat, Toma Masaryk, se cuvine a arunca o privire retrospectivă, pentru a cunoaște — în adevărată sa lumină — pe unul din cei mai devotați prieteni ai ro-

mânilor și ai poparelor cari fuseseră asuprite de Austro-Ungaria.

Tomas Masaryk nu găsea rațiunea existenței dublei monarhii austro-ungare și era contra asupririi celorlalți neamuri depe vechiul teritoriu al împărăției dualiste. În cartea sa „Rusia și Europa” a făcut o aspră critică politică externă a Austro-Ungariei, iar mai târziu, cu ocazia proceselor politice contra jugoslavilor, el a demascat imoralitatea armelor cu cari lupta monarhia habsburgică.

În 1890, fu ales deputat în Reichsrat din Viena, iar pe la 1895, a publicat câteva lucrări, printre cari și „Chestiunea cehă”, în cari,

prin studiul șefilor mișcării naționale cehă: Bobrovsky, Kollar, Palacky și Havlicek, ajunge la o concepție expresivă a istoriei cehă și la o filozofie națională personală.

Pela începutul secolului XX, Tomas Masaryk era în fruntea unui partid condus de intelectuali, expunând programul unei politici realiste, urmărind scopuri politice realizabile.

După izbucnirea războiului mondial, la 1914, Toma Masaryk a plecat în străinătate, de unde a dus lupta pentru desrobirea națiunii sale, în calitate de conducător al emigranților politici (Continuarea în pag. 11)

Chestiunea autobuzelor municipiului Arad

În privința mijloacelor de locomoțiune, Aradul a fost întotdeauna înapoiat.

După trenul de tristă memorie care străbătea orașul, au venit autobuzele actuale. A fost un pas înainte, dar — în lipsă de o prea mare experiență și, mai cu seamă, de fonduri, nu s'au putut procura autobuze din cele mai bune și moderne.

Azi însă, când dl. ing. Șincai, directorul secției autobuzelor a dat dovada că este apt pentru postul pe care-l ocupă, trebuie să i se dea posibilitatea de a-și pune planul în aplicare.

D-sa vrea anume să procure — din excendutul realizat — șapte autobuze noi, moderne, cari să circule pe linia nr. 1.

Cele cari se găsesc astăzi în circulație sunt, fără îndoială, improprii serviciului. Fiecare mașină a rulat peste 35 mii km. Pe lângă aceasta, sunt și incomode.

Autobuzele noi, cari se vor confecționa după un plan tip, vor avea o greutate de 2 și jumătate tone, spațiu mai mare, geamurile mobile, o platformă pentru bagaje și pasageri, în afară de cele 19 locuri pe bănci.

Cele șapte mașini noi, nu vor costa mai mult de 2 milioane și jumătate, sumă care de altfel e disponibilă.

Nu înțelegem prin urmare ce rost are opoziția unora dintre membrii comisiei interinare, în această chestiune. Nu numai atât, dar susținem fără a putea fi desmintit că, datorită autobuzelor cari deservesc azi circulația în Arad, veniturile acestei întreprinderi nu sunt nici pe departe cele cari s'ar

putea realiza cu vehicule de alte condiții.

Socotind numai pierderea depe urma celor cari nu au loc în autobuze și deci sunt obligați a renunța la acest mijloc de locomoțiune, ar rezulta o cifră care să reprezinte cel puțin jumătatea venitului actual.

D'apoi prestigiul orașului?

Cerem pe toate căile să ni se readucă Inspectia C. F. R. să se mute aici regimentul de granicieri dela Deva, să se declare Aradul drept stațiune balneară cu reducere de

50% pe C. F. R., dar refuzăm să facem, cel puțin noi, ce-iace ne stă în putință pentru acest oropsit oraș.

Membrii Comisiei interinare sunt datori să treacă peste orice considerente de ordin personal și să sprijinească acțiunea dlui ing. Șincai, în interesul acestui oraș.

Folosiți bateriile „Galvani”

Convocare

Se convoacă adunarea generală ordinară pentru ziua de Joi 28 Martie 1935 ora 10 a. m. a Fabricii de Ape Gazoașe Unite S. P. A. Arad, în localul societății, Arad, Str. Consistorului No. 14.

Ordinea de zi:

1. Darea de seamă și bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1934.
2. Descărcarea consiliului de administrație și a comitetului de cenzori de gestiunea lor pe anul 1934.
3. Eventuale propuneri.

Consiliul de administrație

Bilanț pe 1934.

Active: Cont sticle 2.283.420. Cont mașini 448.500. Cont casa în numerar 44.736. Cont material 53.406. Cont depuneri 5.553. Cont dubioase 81.723.50. Cont inventar 209.080. Cont curent debitori 148.005.50. Cont titluri 8.800. Sold pierdere 378.390. Total Lei 3.661.614. — Passive: Cont capital societar 3.200.000. Cont fondul de rezerve 18.700. Cont curent creditori 442.914. Total Lei 3.661.614. Arad, la 31 Decembrie 1934. Consiliul de administrație: Președinte: Földesi Ludovic, Director executiv Hanekker Ernest, Administrator Deutsch Emeric, Director Ladislau Révész, Director Klausner Samuil, Director Pintér Adolf. Bilanțul și contul de profit și pierdere de față le-am examinat și confruntându-le cu registrul principal și registrele auxiliare, le-am găsit de acord și în regulă. Consiliul de cenzori: Dr. Gross Ignatie președinte, Reisz Iosif, Jakab Eugub, Seruga Niculaie membrii. Pentru contabilitate: Gatner Ioan, contabil autorizat. (ss).

Reînființarea Corului „Aurora”

Uniunea muncitorilor tipografi, a luat îndăbăla hotărâre de a reînființa corul tipografilor români din Arad, care a avut atâtea pagini de glorie în viața culturală a Aradului din trecut.

Corul și-a început activitatea sub conducerea distinsului dirigent Octavian Lipovan și își ține orele de probă în fiecare Marți și Joi la orele 8 seara, în localul Gutenberg din Arad, str. Spiru Gheorghe Nr. 19.

Toți acei cari voiesc a lua parte activă în acest cor, sunt rugați a se prezenta la orele de probă mai sus amintite.

Primăria Municipiului Arad

Nr. 5456/1935.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința celor interesați, — că Primăria municipiului Arad, —

în ziua de 30 Martie 1935, ora 11 a. m.

va ține în biroul Serviciului economic, camera Nr. 59, licitațiune publică cu oferte închise și sigilate, pentru aprovizionarea pe timp de 1 (un) an a instituțiilor sanitare ale municipiului, cu următoarele alimente:

60.000 kgr. făină de pâine, fiert și patiserie,

13.000 kgr. carne de vită, 6000 kgr. carne de vițel,

6.000 kgr. carne de porc și 5.000 kgr. unsoare topită.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu Art. 88—110 din legea contabilității publice, regulamentul O. C. L. și normele de licitații în vigoare.

Ofertanții cari vor participa la licitațiune vor depune în mâinile Comisiunii de licitații, odată cu oferta (care se va întocmi în dublu exemplar) și garanția prevăzută de caietul de sarcini, iar oferta se va face numai în baza caetului de sarcini și a condițiilor speciale, cari pot fi văzute în camera Nr. 59 a primăriei în fiecare zi de lucru între orele 11—1. Arad, la 8 Martie 1935.

Primăria Municipiului Arad.

CAROL

KNETTEL și FIUL

Marele depozit de lemne Arad, Bul. Reg. Ferdinand 27.

Recomandă marfă cu prețuri excepționale de reduse: Lemne de foc I-a caitate, tăiate și crăpate, cărbuni de piatră, Cox silezian, bricete „Ovoid” (model ou) și cărbuni de lemn „Retoria”. Transportul la domiciliu.

Bonuride impozite

cu prețurile cele mai bune cumpără și vinde

Banca GOLDSCHMIDT ARAD

Cinematograful

CENTRAL

Programul de azi:

Războiul mondial

Reprezentările la orele 5, 7.15 și 9.15 seara. Prețuri normale.

SELECT

(Crucea Roșie)

Programul de azi:

Repriză!

Romanța orhiedelor Carol Lombard, Walter Connolly

Reprezentările la orele 5, 7.15 și 9.15 seara. Taxele de intrare: Lei 8, 10, 15 și 20, inclusiv timbrul aviației.

URANIA

Programul de azi:

Azi Duminecă a. m. la orele 11 jum. matineu. Premieră!

La orele 3, 5, 7 $\frac{1}{4}$ și 9 $\frac{1}{4}$.

Numai pentru adulți!

Ordonanța

cu

Marcelle Chantal

După renumitul roman al lui Maupassant. Filmul erotic și comprimate și arzătoare. În rolul principal splendida actriță din „Amok”.

CORSO

Programul de azi:

La orele 5, 7 $\frac{1}{4}$ și 9 $\frac{1}{4}$

Premieră!

Cadrilul dragostei

Liane Haid, Adolf Wohibrück, Theo Lingen, Hilde Hildebrand.

Pardesii, mantale din piele, trenchout, haine pt. bărbați și copii, în cel mai ieftin și mare asortiment se găsesc la

MUZSAJ, Arad

VIS-A-VIS DE TEATRU

Reorganizarea Camerelor de Comerț

În vederea reorganizării Camerelor de Comerț, d. Manolescu-Strunga a avut întrevederi cu președintele Uniunii Camerelor de Comerț și cu președintele Camerei de Comerț din București.

Cețiți și răspândiți „Ardealul”

cehoslovaci. A colindat: Franța, Anglia, Elveția, Rusia și Statele-Unite, demonstrând în mod convingător, dreptatea cauzei cehoslovace.

În 1917, după revoluția rusă, Masaryk și-a mutat acțiunea sa dela Londra în Rusia, la Kiev, unde organizase o armată de voluntari cehi și români.

Aici s'a ținut congresul popoarelor oprimate din Austro-Ungaria — care de altfel trebuia să se țină la Stockholm — și la care a vorbit dl. Masaryk în numele poporului său, iar dl. Sever Bocu, în numele românilor.

În acest timp, Consiliul Național din Paris, datorită activității diplomatice a d-lui E. Beneș, secretarul d-lui Masaryk, a obținut din partea puterilor aliate recunoașterea Consiliului Național Cehoslovac ca guvern de

fapt iar armata cehă, ca armată aliată. Nizuința d-lui Masaryk de-a desmembra Austro-Ungaria și de-a forma mici State naționale, a fost sprijinită de Wilson.

La 25 Octombrie 1918, dl. Masaryk prezintă parlamentului american o declarație pentru liberarea tuturor românilor și aliperea tuturor provinciilor românești, la o Românie-Mare.

În anul 1918, când tronul împărațesc al Habsburgilor s'a prăbușit, Toma Masaryk, fiul vizitiului de odinioară dela curtea împărațescă, a fost ales, la 14 Noembrie, în calitate de președinte al Republicii Cehoslovace, iar în ziua de 21 Decembrie 1918, când s'a reîntors în țară, a fost primit ca liberator al Națiunii.

Președintele Masaryk a spus atunci: „Am învins. De aci înainte trebuie să muncim”, apoi, în cartea sa

„Noua Europă” d. Masaryk a expus programul revoluției cehoslovace, schițând în același timp și planul unei noi Europe, după concepția cehoslovacă.

Memoriile sale: „Marele război” au apărut în toate limbile mondiale.

Datorită președintelui Masaryk, Statul cehoslovac a inițiat o acțiune sistematică pentru clădirea locuințelor eftine pe seama funcționarilor, subvenționându-i cu câte 70—90%, iar expoziția din 1928 dela Brno, a demonstrat lumii întregi, realizările Republicii Cehoslovace pe tărâm școlar, cultural artistic, industrial și tehnic, prin nobila și cinstita întrecere a cetățenilor de diferite neamuri și confesiuni.

Pentru marile servicii pe cari le-a adus patriei sale, dl. Masaryk a fost reales în calitate de președinte al republicii, în anii 1927 și 1934.

abrica de zahăr din Arad spoliază în același timp și pe consumatori și pe producătorii de sfeclă

S'a instituit o comisie pentru anchetarea plângerilor formulate de producătorii de sfeclă —

Reportajele cu privire la specula zahărului, apărute în „Ardealul”, au avut ecou și în coloanele celorlalte ziare.

Noi am arătat că, pe lângă spolierea publicului consumator, trus-t fabricelor de zahăr aduce prejudicii mari și Statului.

Consumul e în scădere

Datorită prețului excesiv, publicul consumator, marea masă a oamenilor săraci, uși pot procura cantitatea de zahăr necesară. Consumarea acestui articol de primă necesitate, a ajuns un lux, datorită avidității de ani nemunciți a Frânghiilor zahărului românesc.

Este deci natural a se înregistra o scădere a consumului de zahăr. Statul e pățit de sume mari și nu înțelegem (adică, ne cam dăm ioi cu socoteala) pentru ce e susținută o industrie paraitară care nici românească nu este.

În timp ce străinătatea le-ar furniza zahărul cu 5 și 8 lei, zahăr pe care — cu bate taxele vamale și impozitele ridicare — l-am putea găsi în comerț cu prețul marim de 20 lei kgr., suntem obligați a plăti cu 10 lei la kgr. mai mult, un produs indigen, pentru a îmbogăți pe magnații zahărului românesc, Frânghian et comp.

Dar, după cum s'a văzut din reportajul precedent, tocmai Frânghian și conștii au fost aceia cari s'au bucurat de jena financiară a singurei fabrici de becuri din România, pe care — după ce au desființat-o cu nemăsuratul concurs al cartelului internațional al fabricilor de becuri — și-au trecut-o în proprietate, în mod ilegal, cu

ajutorul indivizilor Drago-mirescu și Vaida.

Tot noi am arătat cum a înființarea fabricii dela Freice cartelul zahărului, prin înființarea fabricii deli Freidorf, devenind astfel principala acțiune al fabricii cartelate din Arad și proprietarul celei din Banat care urma să intimideze cartelul zahărului.

Cum sunt spoliați producătorii de sfeclă

Fabrica Frânghiilor din Arad nu se mulțumește însă numai cu spolierea consumatorilor, pe cari-i poate juca pe degete, ci se dedă la jefuirea producătorilor, fără a ține măcar seama de stipulațiunile contractului încheiat.

În contractul pe anii 1934/35, este prevăzută — cum de altfel se obișnuia și în anii precedenți — ca după fiecare tonă de sfeclă livrată de producător, fabrica să-i dea 1½ kgr. semințe de sfeclă, în mod gratuit.

Anul acesta însă, fabrica de zahăr din Arad, fără a ține seama de această dispozițiune a contractului încheiat, a pretins producătorilor să achite valoarea semințelor, după prețul curent al pieței.

Producătorii de sfeclă, scandalizați de acest proce-

deu, au cerut intervenția Ministerului de agricultură,

Constituirea unei comisii de anchetă

Dar nu numai această nedreptate s'a făcut producătorilor de sfeclă. În decursul mai multor ani, producătorii au fost înșelați la cântar, li s'a scăzut apoi câte 20% din greutatea sfeclei furnizate, motivându-se că aceasta ar fi greutatea pământului rămas pe sfecle, când e cunoscut de toată lumea că nu se poate reține pe acest motiv decât cel mul 5% apoi li s'au făcut și greutăți la plată.

În loc de a plăti sfecla cu bani, fabrica Frânghiilor dădea producătorilor — după mai multe amânări — zahăr, în loc de numerar.

Sărmanii oameni, erau obligați să piardă zile întregi prin oraș, cutreerând toate prăvăliile și căciulinduse negustorilor să le cumpere zahărul pe un preț mai scăzut chiar (fabrica le socotea zahărul în prețul curent de vânzare).

Văzându-se jefuți le înființ, producătorii de sfeclă s'au adresat forurilor competente, cari au ordonat o anchetă în această privință.

Comisia de anchetă se compune din d-nii: Ing. N. Popescu, din partea Ministerului de agricultură, Ing. Trimblițion, din partea Ministerului de industrie și un reprezentant al producătorilor de sfeclă.

Informațiuni

D. Manolescu-Strunga a plecat pe valea Prahovei pentru a lua măsurile necesare în legătură cu punerea în aplicare a legii pentru protecția muncii naționale.

La Ministerul Instrucțiunii se lucrează la reforma învățământului profesional, care tinde să introducă baccalaureatul profesional, învățământul tehnic industrial, case speciale industriale etc.

UZINELE MUNICIPIULUI ARAD. Primăria Municipiului Arad, în dorința de a veni pentru viitor în ajutorul proprietarilor nevoiași, a decis ca Uzinele Municipiului să execute un număr restrâns de bransamente de apă și canal (legătura casei cu conducte principale de apă și canal) cu plata în 12 rate lunare.

Intrucât executarea acestor bransamente de alt-cum obligatorii în conformitate cu art. 3 al Regulamentului Uzinelor — se face în ordinea depunerilor cererilor și angajamentelor perfectuate, Direcțiunea Uzinelor primește de pe acum înscrierile, pentru a putea începe lucrările odată cu intrarea timpului de lucru, cel mai târziu însă până la 1 Aprilie 1935.

Pe lângă bransament se va executa — la cerere — și un robinet de serviciu cu chive-ta apartinătoare și scurgerea necesară urmând ca eventuale alte instalațiuni interioare, ca: băi, lavoare, etc. să fie executate de către instalații particulare.

Informațiuni la biroul Uzinelor din Fabrica de Gaz, Str. Mucius Scevola, telefon Nr. 16 și 25.

Vieța sportivă

Ripensia-Gloria 6:3 (2:1)

ARAD, 10. — Matchul dintre Ripensia și Gloria a fost așteptat cu un mare interes de toți sportivii.

După partida onorabilă de Dumineca trecută a Gloriei la București și după esecul Ripensiei față de Chinezul, prognoșticurile se făceau toate în favorul echipei arădane.

Cei 2000 de spectatori au asistat la un match spectaculos de altfel. Infrângerea Gloriei se datorește în bună parte ghinionului.

În primele 26 de minute, elanul arădenilor a dominat net tehnica timișorenilor, a căror infrângere se dădea ca sigură.

În primele minute Dobra a lansat admirabil pe Igna, care însă a ratat. Urmează un șhoot puternic al lui Barbu în bară, apoi Faur reia pe deasupra.

O situație similară a avut Ripensia, dar Ciolac marchează din imediată apropiere. (1:0)

În m. 22, Beke înscrie pe cel de al doilea goal (2:0).

În m. 30, Kotormány face un hands, iar Pecican transformă. (2:1).

Mercea ratează apoi o pozi-

ție admirabilă.

În minutul 7 al reprizei II-a, Kotormany printr'o lovitură liberă trimite balonul lui Ciolac care transformă cu o lovitură de cap (3:1).

La fel marchează și Bajthy în m. 16 (3:2).

În m. 21, Dobal bate un corner, iar Schwartz marchează (4:2).

În m. 34, Dehelean înscrie cu capul (5:2), iar în minute 45, Mercea demarează și marchează imparabil în colțul stâng (5:3).

Minutul 45, aduce ultimul goal de partidă, realizat de Lazar.

Arbitrajul d-lui Seliceanu — Cluj, a căsănit de dorit.

Alte rezultate arădane

Crișana—CAA 3:2 (1:1)

Echipa românească din cartierul Pârnea, e mereu în ascensiune. Rezultatul cu atleticii este din cele mai frumoase și neașteptate.

Pe noi, nu poate decât să ne bucare.

Gloria comb.—Astra (5:0 (3:0))
S. G. A.—Gloria 1:1 Match junlor.

CAO—Crișana 2:1 (1:0)

ORADEA, 10. — Duminecă s'a disputat în localitate primul match de campionat, derby' orașului, între CAO și Crișana.

CAO: Mircea, David, Chi-roiu, Bartha, Krausz, Ju-hász, Feuerstein, Kovacs, Spieltwan, Bodola, Mesko, Kocsis.

Crișana: Jambor, Szabo, Romarescu, Pinte, Nagy, Szöke, Cionca, Barátky, Matei, Lakatos, Stetz.

Matchul s'a disputat în fața 3500 spectator.

Crișana datorită faptului că e împânătată cu jucători minoritari, a fost rău primită de către publicul românesc.

CAO a dominat tot timpul făcând dovada unei tehnici superioare.

În minutul 35, Kocsis des-

chide scorul, mărcând imparabil în poarta lui Jambor. Până la sfârșitul reprizei, situația a rămas neschimbată.

În minutul 70, Stetz înscrie punctul de onoare pentru Crișana.

CAO se ambiționează.

O combinație frumoasă a liniei de înaintare, aduce balonul în fața porții lui Jambor, iar Bodola ridică scorul la 2:1.

Fundașul Chiroiu a fost și de astădată eroul zilei. A fost cel mai bun din 22.

Dela CAO au mai jucat bine Juhasz și Bodola.

Din unsprezecelele Crișanei excelat: Jambor, Pinte și Cionca. Ceilalți slabi. Barátky în special, a avut o zi extrem de rea.

Rezultatul a fost real.

Arbitrajul d-lui Tică Uiescu (București), foarte corect.

România-Chinezul 3:1 (1:0)

CLUJ, 10. — Intâlnirea dintre cele două echipe cari au în cadrele lor elemente tinere, a fost așteptată cu mare interes. Timișoreni erau siguri de victorie, până în momentul când a început jocul.

Ambele echipe au depus mari eforturi pentru a marca. Repriza întâi se termină cu singurul goal marcat de Criza, în favoarea României.

În minutul 20 din repriza II-a, Glasz înscrie punctul de onoare pentru Chinezul.

România trece apoi din nou la atac. În minutul 32 și 35, Pop marchează de două ori, stabilind scorul de 3:1 pentru România.

Arbitru: d. Xifando

ILSA—CAT 2:1 (0:1)

TIMIȘOARA, 10. — Pe arena „Electrica” s'a disputat matchul dintre ILSA—CAT, pentru divizia B.

În repriza întâi atleticii înscrie primul și singurul punct prin Molnar.

În repriza II-a, Kozma și Löwenfeld, marchează de două ori în favorul ILSA-ei. 4:1 (2:0).

Arbitru Palfi, Arad. Alte rezultate timișorene: Electrica—Unirea 4:0 (0:0). Politehnica—Hertha 6:0 (2:0).

Banatul—Rapid 2:0 (1:0).

Fratella—Kadima 3:0 (3:0).

RGMT—Galvani 8:1 (4:0)

C. S. Jimbolia—Freidorf 4:1 (2:0).

Rezultatele sportive din străinătate

Budapesta: Hungaria—(1:0). Cartierul III 2:1 (0:1). Ferencváros—Bocskai 1:0.

Phöbus—Soroksár 3:0 (1:0). Kispest—Somogy 3:2 (2:1).

La Dancing „Lloyd” (Tavernă) Timișoara

Programul pe Martie:

D O D D Y-

DELISSON-IGELHOFF

Star dela Radio-Viena

Cântă la două pianе și joacă cele mai noi șlagăre mondiale.

Instiționez onoratul public că îmi mut atelierul de croitorie pentru domni din strada Eminescu No. 15

în strada V. Godiș

palatul Banca Românească.

Rog și pe mai departe, sprijinul onoratului public

Csont, croitor pentru domni

Autobusul ARAD—LIPOVA

cu data de 7 Martie c. a reinceput cursa

La ARAD sosește la ora 8 dimineața

Din ARAD pleacă la ora 14.

Declarațiile d-lui Gh. Brătianu la Timișoara

— Impunătoarea adunare averescano-georgistă. — Cuvântările —

Eri, Duminecă dimineață, a avut loc, la Timișoara, a mare întrunire politică a partidelor Național Liberal și Poporului, la care a luat parte și d. Gh. Brătianu.

Aceasta a fost prima manifestare publică după acordul încheiat între d-nii: Gh. Brătianu și mareșal Averescu și cu această ocazie s'a accentuat că aceste două partide n'au fuzionat, n'au alcătuit o singură grupare, ci au rămas și mai departe două organizații distincte, având, însă, înscrise în program unele principii care se aseamănă într-un tot. Dintre acestea cele mai importante sunt: problema națională și cea constituțională.

Deci acordul survenit între d-nii Gh. Brătianu și mareșal Averescu, nu este decât alăturarea a două forțe în lupta pentru același ideal.

Participanții

În afară de șeful partidului Național Liberal, d. Gh. Brătianu, a mai luat parte la această întrunire și mai mulți fruntași ai partidului Poporului, dintre cari notăm pe d-nii: Petre Popacostea, Grigore Carp, Nicolae Imbroane, șeful organizației de Timiș-Torontal, etc.

D. mareșal Averescu n'a putut să ia parte, deoarece se află în momentul de față în străinătate.

Din partea partidului Național Liberal, au participat d-nii: dr. Iuliu Coste, șeful politic al

Banatului, dr. Romul Miclea, secretarul organizației de Timiș-Torontal, dr. Nicolae Zigre, președintele organizației județului Bihor, dr. Ispravnic, președintele organizației județului Arad, Ciologa, președintele organizației județului Caras, dr. Nicorescu și o mulțime de alți fruntași din toate colțurile Banatului.

Sătenii au fost în număr de câteva mii și au venit cu drojele și muzici. Până și o delegație de turci dela Ada-Kaleh a venit, dând prin înfășurarea și portul lor un colorit deosebit adurării.

Cuvântările

Președinția adunării a fost încredințată prin aclamații d-lui Gh. Brătianu.

Au luat cuvântul, vorbind însuflețit și cu dese întreruperi de aclamațiile mulțimii — d-nii: dr. Iuliu Coste, Nicolae Imbroane, dr. Romul Miclea, dr. Eusebiu Nicorescu, dr. Ispravnic, Grigore Carp, Nicolae Zigre, Petre Popacostea și, la urmă, dr. Gh. Brătianu.

Oratorii au înfierat modl de guvernare al actualului guvern, și faptul că s'a solidarizat cu d. Victor Iamandi, după incalificabila gafă făcută de el în Cameră.

Reproducem — din lipsă de spațiu — numai discursul d-lui Gh. Brătianu, deoarece în el sunt nulificate părările d-sale asupra problemelor naționale și constituționale, problemă care a dus la acordul cu partidul poporului.

Când am afirmat, însă, primul ideal, național, i-am cerut aplicarea pe toate planurile și în toate direcțiile. A urmasi proportionalizarea numai în slujba inferioare și a lăsa străini și străine să impună din locuri de comandă, fâșe sau ascunse, directive economiei naționale și vieții de Stat, aceasta n'a fost și nu va fi gândul nostru.

Nu poate fi dezvoltare sănătoasă a ideii naționale nu poate fi viață normală de stat românesc, înainte de a fi înlăturat din viața publică pe profitorii fără rușine, cari otrăvesc sufletul regelui și al țării, cari împiedecă legăturile firești de încredere, cum trebuie să fie, între coroadă și națiune.

Am spus-o în cameră la 18 Decembrie: „nu există pentru prestigiul și securitatea însăși a Tronului și a țării, problema mai gravă și mai urgentă”

Pe drumul pe care ni l-am trasat, suntem hotărâți să pășim până la capăt. Nici o diversare, nici o amenințare nu ne va abate dela acesta cale”.

Cu un cuvânt, nu se poate despărți ideea națională, idealul național de demnitatea națiunii. În războaiele moderne s'a inventat o tactică nouă: perdeaua de fum, care acoperă mișcările masei de manevră. Ideea națională este o temelie a statului și a țării, ce nu poate fi întinsă ca o perdeaua de fum, înșelătoare, pentru a adăposti, în spatele ei, frumose figuri naționale, cele mai periculoase manevre și uneltiri

Partidule ce le vedeți aci reprezentate, au socotit că datorită lor este să se așeze pe un singur front, pentru apărarea țării și a intereselor supreme ale statului. Nu e mirare că întâlniți numele de Carp alături de cel de Brătianu nici ostașii mareșalului Averescu alături de steagul partidului Național Liberal. Toți cei cari simt curat și cinstit, românește, își au locul aci. Nu e vina noastră dacă alții au întărit, din ezitări sau din socoteli pe cari nu vreau să le examinăm astăzi. Noi, însă, am așteptat destul! În Oraș, anul trecut, lângă dr. Zigre am strigat: „deșteaptă-te române! Astăzi românii se deșteaptă. Un singur leac, un singur mijloc: din luptă ne-am născut, prin luptă existăm.

Înainte prin luptă vom birui!

A. P.

Un perceptor hoț

SOFIA. — Poliția a arestat la Pladiu pe un perceptor care fugise furând patru milioane Leva.

El a declarat că a furaș din ordinul organizației comuniste din care face parte și că a predat banii partidului.

Național-tărăniștii din Timișoara n'au sărbătorit fuziunea cu d. Lupu

TIMIȘOARA, 10. — Impunându-se un an dela fuziunea fracțiunii d-lui dr. Lupu cu partidul național-tărănesc, organizațiile județene din întreaga țară au primit dispozițiuni de-a sărbători acest eveniment.

Dispozițiunea aceasta generală a centrului, a pus organizația timișoreană într-o situație dificilă. Se știe că președintele organizației este d. Al. Vaida-Voevod, în contra cărui s'a ridicat cu vehemență d. dr. Lupu. Cum ar fi putut prin urmare național-tărăniștii timișoreni să-l sărbătorească tocmai pe acela care a contribuit într-o mare

măsură la desavuarea lor politic?

În consecință, s'a rețut o mișcare cu următoarele puncte:

Dispozițiunea centrului sosit târziu și organizația timișoreană și a avut nevoie de necesar pregătirilor;

În organizația timișoreană nu sunt lupiști;

Președintele organizației d. dr. Al. Vaida-Voevod, cărui excludere din partit a cerut o d. dr. Lupu.

Date fiind aceste împrejurări, dispozițiunea condusă centrale nu a putut fi executată.

Nici în Arad nu s'a sărbătorit fuziunea

ARAD, 10. — Nici organizația arădeană a partidului național-tărănesc nu a sărbătorit împlinirea unui an dela fuziunea cu fracțiunea d-lui dr. Lupu, pe motiv că aici nu sunt lupiști.

S'a trimis d-lui Ion Mihalache următoarea telegramă:

În numele organizației național-tărăniște a județului Arad, cu ocaziunea aniversării de un an a reîntregirii forțelor adevărat democratice și

naționale, prin fuziunea partidului d-lui dr. Lupu exprimăm neclintita încredere sinceră în devotamentul față conducerea partidului și distinsul său președinte Ion Mihalache, rugând să voiați a începe campania răsturnare a actualei nefaste care duce la exasperare pe toți cetățenii cinstiti acestei țări.

Vice președinte, C.

Telegrama d-lui Birtolon către I. Mihalache

ARAD, 10. — Organizația arădeană a partidului național-tărănesc, a cărui șef politic este d. Ion Mihalache, a căutat întotdeauna să evite o distincție între manșisti și vânduștii societății ea lucrurile se vor aplana curând, reintrând în normală.

Acum însă, când conflictul dintre d. Vaida și partidul proporțional, d. Aurel Birtolon, vice președintele organizației locale a trimis d-lui Mihalache următoarea telegramă:

Solicitat de fruntașii organizației din județul Arad

cari îngrijorați de profunzimea luptelor intestinale, imploră să faceți toate eforturile înțelepte pentru ca marele și neînfricat luptător național al Aradului care este dr. Alexandru Vaida Voevod, să fie jignit și provocat astfel obligat să părăsească cadrele partidului, să fie împăcate toate peritajele pentru ca să înceapă munca constructivă fără învinși și învingători.

A. Birtolon

Educație cercetășească

Cercetășia are un scop nobil. Ea trebuie să formeze caracter, să facă educația generațiilor tinere.

Din păcate, la noi în țară n'a luat avântul care ar trebui. Dar și acolo unde se lucrează pe acest teren, se înregistrează unele acte cari nu pot fi decât dăunătoare spiritului cercetășesc și au darul de-a zădărnici o acțiune de ansamblu, așa cum se înțelege cercetășia.

Dar să trecem la fapte. În ziua Sâmbătă, 9 Martie c., cercetășii Școlii Superioare de Comerț din Arad, au aranjat o serată dansantă în localul Cercului Românesc.

Ideea n'a fost rea și, în felul acesta pe lângă faptul că se oferă tinerilor un prilej de distracție sub imediata supraveghere a profesorilor și comandanților, se angajează fondul — de altfel foarte sărac — al centurii, fond care apoi poate fi înțrebuințat la excursii, la procurarea echipamentului necesar, etc.

Dupăce însă se luase această inițiativă, centuria nr. 9 a cercetășilor unguri și evrei, au hotărât să organizeze în același zi și la același

ora, o serată asemănătoare pentru a face, vezi Doamne, concurență cercetășilor mării.

Lăsând la o parte și nuntul că „serata” aceia s'a desfășurat într-o obscură sală a unei și mai obscure „școli de dans” din strada Eminescu întrebăm: cum împacă mentalitatea acestor tineri cu principiile cercetășiei?

Am vrea să cunoaștem conducătorii centurii a cărei serată a fost înțrebuințată așa cum merită: rușinea!

Sanțiuni pentru funcționarii fiscali suprafiscali

Ministerul Finanțelor a aplicat sancțiuni unor funcționari fiscali din județele Constanta, Someș, Dorohoi, Maramureș, Câmpulung, Covina și Neamț, pentru că s'au făcut vinovați de glijență în încasarea impozitelor. Aceste sancțiuni merg până la pierderea salariului pe cinci zile, până la suma de 300 lei și avertisment pentru retrogradare.

Declarațiile d-lui Gh. Brătianu

Când am chemat pe toți bunii români să vie alături de noi în acțiunea pentru apărarea ideii și a demnității naționale ce loc mai potrivit puteam alege pentru deschiderea acestei lupte, decât acest centru al Banatului, unde truda neobosită, însuflețirea și statornicirea d-lui dr. Iuliu Coste, au făcut din cele trei organizații județene era mai puternică cetățuia a credințelor noastre. Am constatat cu bucurie, din cuvântarea inimioasă a d-lui Nicolae Imbroane, ecoul pe care această acțiune îl află sufletelor dv.

După atâtea strălucite cuvântări cum ași putea încheia mai bine, decât amintindu-vă dintre problemele ce le expunea în frumosul său discurs d. Petru Popacostea, acele cari se așează pe primul plan al preocupărilor și al convingerilor noastre ale tuturor: problema națională și problema constituțională.

Cea dintâi, în ultimul timp, a fost îmbrăcată în formule răsunătoare, ce le răspândesc conferințele ca aceia pe care ați auzit-o Dumineca trecută.

În aceasta privință, punctul nostru de vedere este limpede. Am înscris, demult, în programul nostru, cum v'o amintea d. Coste, din 1933, în forma ce am socotit-o potrivită aspirațiilor noastre și intereselor naționale: principiul că și românii trebuie să fie stăpâni în țara

lor. Fără dușmănie către cei cari în alt grai — ca aci, german sau unguresc — își exprimă credința în statul român și în așezămintele sale, nu putem totuși lăsa ca aproape două decenii după unire, românii să nu aibă încă în administrații, în îndrumarea victii culturale și economice a unui Stat național și unitar, locul ce li-se cuvine și pe care trebuie să-l dobândescă.

Am înscris aceste principii acum un an și jumătate, dar a.n. fost prigonit pentru ele. În trecuta campanie electorală pentru aceste principii, pe cari le-am afirmat cu sinceritate deplină s'a dus împotriva noastră campanie de desființare și atunci nu putem să nu ne întrebăm: de ce noi, cari am înscris principiul și i-am formulat aplicarea cel dintâi în programul de realizări ai unui partid de guvernământ, am fost urmăriți cu înverșunare de ce alții, cari pretind a păși chiar mai departe decât noi, se bucură de suspecta părtinire a guvernului care a voit să ne desființeze?

Nu contestăm d-lui Vaida, nu contestăm nimănui trecutul său de luptător național, dar trecutul partidului Național Liberal, lozinea sa „prin noi înșine”, acțiunea noastră proprie, stau mărturie că nu putem primi dela nimeni lecții de naționalism, de mândrie, și de conștiință românească.